

RE: SOURCE

Slutrapport för projekt

Internationell samverkan i gemensamma utvecklingsprojekt (AP3 i Benchmarking och internationell samverkan)

Projektperiod: Mars 2018 och till december 2020
Projektnummer: 6524-03

Med stöd från

VINNOVA
Sveriges innovationsmyndighet

 Energimyndigheten

FORMAS

**Strategiska
innovations-
program**

Internationell samverkan i gemensamma utvecklingsprojekt

International collaboration in joint development projects

Titel på projektet – svenska Internationell samverkan i gemensamma utvecklingsprojekt
Titel på projektet – engelska International collaboration in joint development projects
Universitet/högskola/företag Chalmers Industriteknik
Adress Sven Hultins plats 1, 41258 Göteborg
Namn på projektledare Johan Felix
Namn på ev övriga projektdeltagare Gunnar Fredriksson, Björn Johansson
Nyckelord: 5-7 st Internationalisering, samverkan, Green deals, Cirkulär upphandling

Förord

Projektet, som genomförts som arbetspaket 3 under det strategiska projektet Benchmarking och internationell samverkan, har finansierats i huvudsak av RE:Source och dess finansierande myndigheter. Betydande egeninsatser har utförts främst av Holländska ambassaden i Sverige, som stöttat med arbete kring workshops, presentationer och kontakter.

Innehåll

Sammanfattning	3
Summary	5
Inledning och bakgrund	6
Genomförande	7
Planerade aktiviteter	7
Resultat och diskussion.....	7
Kartlägga, analysera och identifiera länder och organisationer för samverkan.....	7
Utveckla gemensamma aktiviteter och överföra goda exempel	8
Green Deals.....	9
Circular procurement	10
Nordic Circular Initiative.....	11
Påverkan av inriktning för europeisk FoI-finansiering.....	12
Övriga aktiviteter	12
Sammanföra RE:Source-projekt och svenska aktörer med internationella	12
Indikatorer för cirkulär ekonomi.....	13
Samverkan SIPar.....	13
Myndigheters samverkan.....	13
Internationaliseringsstrategi.....	14
Slutsatser, nyttiggörande och nästa steg	14
Publikationslista.....	15
Projektkommunikation.....	15
Referenser	16
Bilagor	16

Sammanfattning

Detta projekt har genomförts som ett arbetspaket i det strategiska projektet Benchmarking och internationell samverkan för att stödja program mål 5 att ”Svensk forskning och innovation ska vara i världsklass och internationellt samverkande” inom innovationsområdet, samt etappmålet 2021 ”RE:Source är en etablerad nod för svensk och internationell FoI-samverkan” respektive effektmålet 2030 ”Snabbare internationellt utbyte och implementering av good practice-lösningar till/från Sverige”. Syftet har varit att skapa internationella relationer och samarbeten för att etablera RE:Source som en svensk kontaktpunkt eller nod för internationell FoI-samverkan samt möjliggöra utbyte och överföring av goda exempel mellan Sverige och andra länder. Till arbetet fogades under 2019 även uppgiften att utveckla en internationaliseringsstrategi för programmet.

Utmaningen som projektet adresserar är det faktum att Sverige, trots att vi bedriver omfattande nationella FoI-aktiviteter inom området, har en begränsad internationell samverkan, särskilt när det gäller utbyte av goda exempel. RE:Source har under sin första etapp fokuserat på de nationella aktiviteterna och har nu i sin handlingsplan att bedriva aktiviteter för att öka internationell samverkan och synlighet.

Målen med projektet har varit

- Tre gemensamma aktiviteter genomförda, t ex inom utbildning, policyanalys och affärsutveckling, med RE:Source-liknande initiativ i andra länder
- Goda exempel inom policy och affärsutveckling överförda mellan Sverige och andra länder
- Internationaliseringsstrategi för RE:Source utarbetad

Inom ramen för projektet har följande aktiviteter bedrivits:

- Kartläggning av hur andra länder arbetar med utveckling inom innovationsområdet
- Strategisk analys av aktörer i EU som RE:Source kan inleda samarbete med
- Etablering av samarbete med framstående RE:Source-liknande initiativ i andra länder för att utveckla gemensamma aktiviteter och överföra goda exempel
- Påverkan av inriktning för den europeiska FoI-finansieringen på området
- Analys av svenska myndigheters internationella pågående samarbeten vilka kan stärka RE:Source
- Matchmaking av pågående RE:Source-projekt med pågående liknande projekt i andra länder för erfarenhetsutbyte och möjligt samarbete
- Kontakt med relevanta SIPar för samverkan och erfarenhetsöverföring
- Utarbetande av internationaliseringsstrategi och tillhörande aktivitetsplan

De resultat som genererats inom projektet kan kortfattat beskrivas som följer:

- Genom omvärldsanalys har relevanta länder och partners för samverkan identifierats, och samarbete har etablerats med dessa
- En internationaliseringsstrategi har framtagits (antagen av programstyrelsen 2019), som ligger till grund för de aktiviteter som bedrivits fr o m 2020

- Goda exempel från andra länder har identifierats och utgjort utgångspunkt för tre konkreta samarbeten mellan RE:Source och aktörer från identifierade länder för att utvärdera och överföra goda exempel:
  - o Green Deals/gröna överenskommelser; ett holländskt policyverktyg.
  - o Circular economy playbook for manufacturing industry och workshop-serie för cirkulära ekosystem; en modell från Finland för att stimulera tillverkande företag och värdekedjor att skapa cirkulära affärer och ekosystem.
  - o Circular procurement – Green deal; holländska/belgiska arbetssätt och verktyg för att stimulera cirkulär upphandling i praktiken.

Dessa tre exempel har introducerats till relevanta målgrupper i Sverige och utvärderas i konkreta projekt med deltagande av aktörer från målgrupperna.

Övriga resultat från projektet är aktiv påverkan av inriktningen på flera europeiska FoI-program samt en etablerad samverkansplattform för SIP-samverkan inom internationalisering ledd av RE:Source.

De slutsatser som dragits av resultaten är:

- Samarbete med de nordiska länderna och Nederländerna/Belgien har visat sig fungera väl och nyckelorganisationer för samverkan har varit Nordic Innovation, SITRA, Circular Flanders, OECD och Holländska ambassaden i Sverige. Dessa parter bör RE:Source fortsätta samarbeta med.
- Under projektets genomförande har flera länder, som t ex Frankrike, Tyskland, och Österrike, kommit att stärka sitt arbete inom cirkulär ekonomi. RE:Source bör regelbundet (ca 1 gg/år) uppdatera sitt urval av prioriterade länder och initiativ att växelverka med.
- Det har fungerat väl att arbeta med överföring av goda exempel från andra länder till Sverige. Det behövs en större insats för att arbeta med överföring av goda exempel från Sverige till andra länder. Samverkan med organisationer, som t ex Smart City Sweden och Business Sweden, vore en möjlig väg att nå ut med svenska goda exempel, men även ökad internationell kommunikation av RE:Source-resultat är väsentlig.
- RE:Source bör fortsätta att bevaka och ta till vara nyttor med de goda exempel som samverkan relaterat till, dvs Green Deals, Cirkulära affärsmodeller och ekosystem och Cirkulär upphandling. RE:Source bör om möjligt säkerställa aktiviteter och kommunikation kring dessa även efter 2020.
- Det finns stora synergieffekter med att samordna RE:Sources internationaliseringsaktiviteter med andra SIPar. Men det kräver en dedikerad insats (resurser) från SIParna.
- Med den erfarenhet som RE:Source förvärvat genom projektet bör de internationella samverkansaktiviteterna framöver fokuseras till ett mindre antal som fördjupas och leder till faktiskt nyttiggörande/tydligare impact och bidrag till effektlogikens uppfyllande.

Summary

En sammanfattande beskrivning av innehållet i slutrapporten på engelska, max 4 000 tecken inklusive mellanslag. Motsvarande sammanfattning som den svenska.

[Klicka här och skriv]

Inledning och bakgrund

I uppdraget för de strategiska innovationsprogrammen ingår att bidra till att svenska aktörer och verksamheter inom innovationsområdet är internationellt synliga och samverkande.

RE:Source Etapp 1 utvärderades under 2018 av externa utvärderare. Ett av de områden som RE:Source rekommenderades att förstärka under Etapp 2 var internationalisering, vilket uttrycktes enligt skrivning nedan:

- *Formulerar en internationaliseringsstrategi som omfattar såväl internationella samarbetsprojekt som påverkan på policy- och standardiseringsutveckling*
- *Utvecklar kommunikationen för att skapa internationell synlighet och underlätta för utländska aktörer att engagera sig i programmet.*

Utmaningen som projektet adresserar är det faktum att Sverige, trots att det bedrivs omfattande nationella FoI-aktiviteter inom området, har en begränsad internationell samverkan, särskilt när det gäller utbyte av goda exempel.

Sedan starten har RE:Source i sin effektlogik haft mål för internationalisering och sina aktiviteter för att stödja dem. Detta projekt har genomförts som en del av det strategiska projektet Benchmarking och internationell samverkan för att stödja program mål 5 att ”Svensk forskning och innovation ska vara i världsklass och internationellt samverkande” inom innovationsområdet, samt etappmålet 2021 ”RE:Source är en etablerad nod för svensk och internationell FoI-samverkan” respektive effektmålet 2030 ”Snabbare internationellt utbyte och implementering av good practice-lösningar till/från Sverige”.

Syftet med detta projekt har varit att skapa internationella relationer och samarbeten för att etablera RE:Source som en kontaktpunkt eller nod för internationell FoI-samverkan samt möjliggöra utbyte och överföring av goda exempel mellan Sverige och andra länder. Till AP3 fogades under 2019 även uppgiften att utveckla en internationaliseringsstrategi för programmet. Denna har beaktats i den delen av arbetet som genomförts efter att strategin antogs hösten 2019.

Mål och leverabler för och effekter av projektet var följande:

Effekter – *förväntad nytta efter genomförandet*

- Ökad kunskap om RE:Source hos internationella aktörer och om internationella exempel i Sverige
- Ökad samverkan och erfarenhetsöverföring mellan Sverige och EU

Mål – som kommer att uppnås vid avslut.

- Tre gemensamma aktiviteter genomförda, t ex inom utbildning, policyanalys och affärsutveckling, med RE:Source-liknande initiativ i andra länder
- Goda exempel inom policy och affärsutveckling överförda mellan Sverige och andra länder
- Internationaliseringsstrategi för RE:Source utarbetad

Viktiga leverabler/resultat

- Tre best-practice-lösningar från andra länder identifierade och riggade för utvärdering i Sverige inom separata projekt
- Rapport som beskriver Internationaliseringsstrategi för RE:Source

Genomförande

Huvuddelen av arbetet har utförts av Johan Felix, men delar som rör policyexempel från andra länder har genomförts av Gunnar Fredriksson på Gunnar Fredriksson Miljöutredningar. Utvärdering av Nordic Circular Initiative/Circular Economy Playbook for Manufacturing Industry och tillhörande workshopserie, genomförd av Accenture i samarbete med Nordic Innovation och SITRA, utfördes av Professor Björn Johansson vid Avd för Produktionssystem, Chalmers. Björn Johansson har beviljade utlysningssprojekt från både Produktion2030 och RE:Source och har en god förståelse för området.

Planerade aktiviteter

I projektet ingick följande övergripande aktiviteter:

Inom ramen för projektet har följande aktiviteter bedrivits:

- Kartläggning av hur andra länder arbetar med utveckling inom innovationsområdet
- Strategisk analys av aktörer i EU som RE:Source kan inleda samarbete med
- Etablering av samarbete med framstående RE:Source-liknande initiativ i andra länder för att utveckla gemensamma aktiviteter och överföra goda exempel
- Påverkan av inriktning för den europeiska FoI-finansieringen på området
- Analys av svenska myndigheters internationella pågående samarbeten vilka kan stärka RE:Source
- Matchmaking av pågående RE:Source-projekt med pågående liknande projekt i andra länder för erfarenhetsutbyte och möjligt samarbete
- Kontakt med relevanta SIPar för samverkan och erfarenhetsöverföring
- Utarbetande av internationaliseringsstrategi och tillhörande aktivitetsplan

Resultat och diskussion

Kartlägga, analysera och identifiera länder och organisationer för samverkan

Arbetet med att identifiera rätt länder/organisationer att samarbeta med och goda exempel att utvärdera har bedrivits huvudsakligen på följande sätt:

- Genomgång av nationella, främst europeiska länders, strategier och roadmaps för cirkulär ekonomi^{1,2} samt sammanställda rapporter kring internationella initiativ och nätverk³
- Deltagande vid European Circular Economy Stakeholders Platform Conference feb 2018, World Resources Forum feb 2019, World Circular Economy Forum juni 2019 samt Circular Innovation Week, Oslo, September 2018.
- Besök/möten med europeiska FoI-aktörer, bl a Zero Waste Scotland, OVAM/Circular Flanders (BE), SITRA (FI), FME (NL), Circular Norway, Handelns Miljöfond (NO), Nordic Innovation, Rijkswaterstaat (NL), Holland Circular Hotspots, Nordic Circular Hotspots, Innofond (DK), Business Finland, Innovation Norway, Erhvervsstyrelsen (DK), m fl. I detta ingick också en studieresa till Nederländerna/Belgien 2018 för programstyrelse och programkontor.
- Deltagande i OECDs arbete kring cirkulär ekonomi, bl a Roundtable discussion on Circular Cities 2020, samt i Umeå stads OECD-ledda arbete med en strategi och handlingsplan för cirkulär ekonomi för Umeå (workshop 2019)

Detta arbete resulterade i att RE:Source valde ut de nordiska länderna samt Nederländerna och Flandern/Belgien som första länder att samverka med. Orsaken till detta är att dessa länder satsar på forskning & innovation, befinner sig långt fram i utvecklingen och är mogna för innovativa lösningar och samarbeten kring sådana. Därigenom finns störst förutsättningar för en ömsesidig nytta. De organisationer som samverkan främst bedrivits med är Nordic Innovation, SITRA, Holländska ambassaden i Stockholm, Rijkswaterstaat och OVAM/Circular Flanders. Arbetet beskrivet ovan låg sedan också till grund för den internationaliseringsstrategi som framtogs under 2019 och antogs i Q4 det året.

Utveckla gemensamma aktiviteter och överföra goda exempel

Genom möten med utvalda organisationer kunde intressanta goda exempel från andra länder identifieras. De goda exempel som vi valde att arbeta vidare med i samarbete med organisationer i andra länder var:

- Green Deals/Gröna överenskommelser; som är en innovativ policyåtgärd utvecklad i Nederländerna men tillämpad också i bl a Frankrike.
- Circular procurement/cirkulär upphandling; i Nederländerna och Flandern (Belgien) har man sedan många år tillbaka utvecklat arbetssätt och verktyg för att genomföra cirkulära upphandlingar på ett effektivt och relevant sätt.
- Nordic Circular Initiative; bygger på Circular Economy Playbook for Manufacturing SMEs och Workshop methodology for creating pilot cases and circular ecosystems; ett innovativt arbetssätt för att stötta tillverkande

¹ Strategier för cirkulär ekonomi, Gunnar Fredriksson Miljöutredningar, december 2017.

² Circular economy strategies and roadmaps in Europe: Identifying synergies and the potential for cooperation and alliance building, European Economic and Social Committee, 2019

³ Major Circular Economy Networks in Europe, Institut National de L'Économie Circulaire, April 2020

underleverantörer och deras kunder (OEMer) att möjliggöra cirkulära ekosystem och gemensamt utveckla cirkulära erbjudanden/produkter.

Dessa gemensamma projekt har tydliga inslag av policy, affärsutveckling och utbildning.

Härunder beskrivs genomförandet av dessa samarbeten mer i detalj.

Green Deals

Genom kontakter med organisationer i Nederländerna och Nederländska ambassaden i Stockholm började RE:Source i juni 2018 diskutera och planera ett kortare projekt för att informera relevanta svenska aktörer om möjligheterna med Green Deals-konceptet, som tillämpats ganska många år i Nederländerna och som inneburit att ca 300 Green Deals har slutits. Även Frankrike har infört ett liknande koncept. Green Deals innebär att organisationer, huvudsakligen privata företag, ansöker hos staten (departmentsnivå) om ett Green Deal, vilket kan innebära förenklad tillståndsprövning för att utvärdera verksamhet med ny innovativ teknik under en begränsad tid, med syfte att nå miljövinster i form av t ex minskat avfall eller minskade utsläpp. Även internationella Green Deals genomförs, t ex North Sea Roundabout, inom vilket Frankrike, UK, Nederländerna och Belgien testar lättade restriktioner för att föra vissa avfallsslag (bottenaska, organiskt avfall, m.m.) över landsgränser (mellan länderna i avtalet) för att möjliggöra centraliserad och mer effektiv behandling av avfallet.

Den 18 september 2018 genomfördes en workshop om GreenDeals i Stockholm i samarbete med Nederländska ambassaden, Vinnova, och Naturvårdsverket⁴. Ett trettiootal deltagare (personlig inbjudan) från svenska myndigheter, regeringskansliet (två olika departement och Fossilfritt Sverige) och branschorganisationer deltog förutom ett tiotal presentatörer från nederländska organisationer, bl a RVO (motsvarigheten till Vinnova) och ett antal företag som varit parter i GreenDeals.

En möjlighet att utvärdera Green Deals i Sverige är Färdplanerna för fossilfritt Sverige, som ett flertal olika branscher tagit fram. I dessa listas åtgärder som respektive bransch själv ska genomföra men också åtgärder som branschen vill ska genomföras från statligt håll. Här diskuterades möjligheter att identifiera några möjliga case att ta vidare för en objektiv utvärdering inom RE:Source, dock som separata projekt och inte inom ramen för detta projekt. Uppföljningsmöten hölls under hösten 2018 med Fossilfritt Sverige, Nederländska ambassaden, Vinnova och Naturvårdsverket, men i avsaknad av svensk regering så var det svårt att få till ett konkret utvärderingsfall i Sverige eller få till en utvärdering av svenskt intresse av att delta i internationella Green Deals. Under Q1 2019 kom aktiviteterna igång igen och som ett avslut på informationsprojektet kring Green Deals publicerade RE:Source, med målgruppen svenska politiker, myndigheter, branschorganisationer och hållbarhetsansvariga, en kort informationsfolder om Green Deals och vilka

---

⁴ <https://www.netherlandsandyou.nl/latest-news/news/2018/09/21/green-deal-workshop-in-sweden> och <https://resource-sip.se/resource-och-nederlandernas-ambassad-arrangerade-workshop-om-green-deals/>

erfarenheter som gjorts i Nederländerna⁵. Denna distribuerades till målgruppen under Q2 2019 samt presenterades av talare från Rijkswaterstaat (NL) vid en av de sessioner som RE:Source arrangerade i Almedalsveckan. Under hösten 2019 presenterade Johan Felix Green Deals-konceptet för Delegationen för Cirkulär ekonomi, som ansåg att det kunde vara ett intressant policy-verktyg att testa i Sverige. Under 2020 har Delegationen uttryckt att man överväger att föreslå gröna överenskommelser som ett verktyg för att stötta/underlätta cirkulär upphandling. Sammanfattningsvis har Green Deals-projektet bidragit till ett nära samarbete med Nederländerna (som lett till ytterligare samarbete inom cirkulär upphandling), att svenska politiker och myndigheter fått en tydlig bild av Green Deals samt att konceptet sannolikt kommer att utvärderas i Sverige för att underlätta cirkulär upphandling.

Circular procurement

Cirkulär upphandling är ett område som Nederländerna och Flandern (Belgien) varit aktiva inom sedan många år tillbaka och man har utvecklat olika arbetssätt och verktyg för att genomföra detta effektivt och verkligen uppnå hållbarhetsvinster. Man har också genomfört gröna överenskommelser för att stimulera cirkulär upphandling, t ex inom projektet Green Deal – Circular Procurement (Circular Flanders), i vilket 100 organisationer åtagit sig att genomföra 2 gröna upphandlingar var och dela erfarenheterna. Samarbetsdiskussioner mellan Circular Flanders/OVAM och RE:Source initierades vid möte med Circular Flanders under våren 2018 och togs vidare vid RE:Sources besök hos OVAM/Circular Flanders den 3 september 2018. Under 2019 utvecklades samarbetsdiskussionerna i samband med ett flertal möten, workshops och intervjuer som t ex vid World Resources Forum i Antwerpen 26 feb 2019, vid Almedalsveckan 2019 samt genom en omvärldsanalys av cirkulär upphandling (genomförd hösten 2019 i detta AP av Gunnar Fredriksson)⁶. Detta utmynnade i en plan för att engagera Circular Flanders i RE:Source-projektet Testa cirkulär upphandling i praktiken (sedermera AP7 i Benchmarking och internationell samverkan), i vilket holländska och flandriska arbetssätt och verktyg för cirkulär upphandling testas och utvärderas i praktiken i svenska offentliga upphandlingar. Under dec 2019 och jan 2020 bereddes för det ovan nämnda strategiska RE:Source-projektet, och i februari 2020 inleddes projektet (AP7) som slutförs under 2020. I detta medverkar Circular Flanders och Rijkswaterstaat och introducerar sina verktyg och arbetssätt.

Sammanfattningsvis har samverkansprojektet stärkt samverkan mellan RE:Source och Rijkswaterstaat (NL) och Circular Flanders/OVAM (Flandern, Belgien), samt mellan svenska aktörer och holländska/flandriska aktörer inom området cirkulär upphandling. Vidare har projektet möjliggjort att arbetssätt och verktyg från Nederländerna och Belgien introducerats och utvärderats i Sverige och därmed hjälpt svenska aktörer att ta till sig lösningar från andra länder.

⁵ Green Deals – Ett nederländskt initiativ för grön tillväxt, Gunnar Fredriksson Miljöutredningar, 2019 <https://resource-sip.se/kortrapport-om-green-deals/>

⁶ Vad och hur Sverige kan lära av Green Deals för cirkulär upphandling? RE:Source rapport, Gunnar Fredriksson Miljöutredningar, december 2019.

Nordic Circular Initiative

Under 2019 inledde RE:Source ytterligare ett gemensamt projekt för att utvärdera goda exempel. Detta var Nordic Circular Initiative som initierats och finansierats av Nordic Innovation men som drevs av Accenture med utgångspunkt i ett samarbete med finska innovationsfonden SITRA, som är mycket aktiv inom cirkulär ekonomi. Projektet, som bygger på ett arbetssätt (tre workshops) och en Circular Economy Playbook for manufacturing SMEs framtaget av Accenture ihop med SITRA (Finland), riktar sig mot tillverkande industri och syftar till att generera pilotfall för nordiska cirkulära ekosystem i olika sektorer. RE:Source deltog med en ”knowledge provider” (Prof Björn Johansson Chalmers) i projektet (samtliga tre workshops inom sektorn Energi) och utvärderade arbetsformen samt identifierade möjliga pilotfall⁷. Utvärderaren var positiv till den Playbook som ligger till grund för arbetssättet och den workshopserie som genomfördes med ca 60 nordiska deltagande företag varav 13 st svenska. 36 st möjliga pilotfall genererades av parterna i workshopserien. Johan Felix deltog som medlem i Sounding board (tillsammans med Nordic Innovation, Business Finland, m fl) för projektet och gavs möjlighet till insyn och påverkan i de regelbundna möten som hölls. I samband detta initierade RE:Source diskussioner om en samnordisk utlysning för att stödja vidareutveckling av pilotfall från workshopserien. Denna diskussion var mycket konstruktiv och tanken var en utlysning under 2020, men på grund av Covid-19-pandemin stoppades planerna tills vidare.

Information om Nordic Circular Initiative och möjligheterna att delta har spridits av RE:Source via hemsida och nyhetsbrev samt diskussioner om samverkan kring att intressera svenska aktörer för projektet har genomförts med Produktion2030 (som innovationsprogram för svensk tillverkande industri) och deras ansvariga för SME-aktiviteter.

En andra runda av workshopserien beslutades av Nordic Innovation under 2020⁸. RE:Source var aktiv i arbetet att intressera svenska företag för deltagande och nästan 20 st av 70 anmälda företag var svenska. Workshopserien har blivit delvis försenad av Covid-19-pandemin, men RE:Source genom Johan Felix deltar i Sounding board-möten under hösten 2020 för att följa upp resultaten från projektet.

Sammanfattningsvis har samverkansprojektet lett till ett nära samarbete med Nordic Innovation och samtliga, för RE:Source, relevanta nordiska forsknings- och innovationsfinansiärer. Genom ett flertal möten, varav ett 2-dagars möte hos Nordic Innovation i januari 2020, har det formats en solid grund för fler samverkansaktiviteter som t ex en samnordisk utlysning för att knyta nordiska aktörer tätare samman t ex i innovationsprojekt inom cirkulär ekonomi, ett samarrangemang av ett nordiskt toppmöte om cirkulär ekonomi och gemensam paviljong med goda nordiska exempel och lösningar vid World Circular Economy Forum 2021.

---

⁷ Nordic Circular Initiative; RE:Source Report on workshop series and reflections on content, Björn Johansson, Jan 2020

⁸ <https://www.nordicinnovation.org/programs/circular-business-models-nordic-manufacturing-industry-ecosystem-perspective>

Påverkan av inriktning för europeisk Fol-finansiering

RE:Source har under projektet genomfört ett stort antal aktiviteter för att påverka inriktningen på EU-utlysningar gällande RE:Sources innovationsområde:

- 2020; deltagit i nationella workshops/diskussioner med Tillväxtverket med synpunkter på hur europeiska regionalfondsmedel (ERUF) 2021-2027 för hållbar stadsutveckling ska användas – fick gehör för att cirkulär ekonomi ska vara i fokus
- 2020; deltagit i svenska strategidiskussionen/workshop kring vilka Partnerskapsprogram som Sverige ska satsa på i Horisont Europa. RE:Source har föreslagit Circular and biobased economy som viktigt partnerskapsprogram.
- 2019-2020; deltagit i EU-projektet Cicerone inom vilket europeiska forsknings- och innovationsfinansiärer utvecklat gemensam strategi för finansiering av Cirkulär ekonomi-projekt. RE:Source har deltagit i workshops och Consultation angående Strategic Research and Innovation Agenda for circular economy.
- 2020; deltagit i Consultation vad gäller inriktning på H2020 Green Deal utlysning
- 2020; deltagit i nationell Consultation angående svensk strategi för Horisont Europa
- 2020: deltagit i Consultation Strategic plan Horizon Europe
- 2020: Johan Felix deltar i nationella referensgruppen för Work program 2021-2022, Kluster 6, "Food, Bioeconomy, Natural Resources, Agriculture and Environment", Horisont Europa och gett kommentarer/inspel från RE:Source (strategiska rådet samt från Johan Felix) på inriktning av work programme, främst det inom cirkulär ekonomi.

Övriga aktiviteter

RE:Source har inom ramen för projektet genomfört ett stort antal övriga aktiviteter för att öka den internationella samverkan och synligheten för svenska aktörer inom innovationsområdet.

Sammanföra RE:Source-projekt och svenska aktörer med internationella

Under 2018 genomfördes samarbetsdiskussioner med FME (motsvarighet till Teknikföretagen) i Nederländerna vilka utmynnade i besök och workshop hos FME i NL den 5 september 2018. Några nederländska företag kunde efter workshopen sättas i kontakt med relevanta svenska aktörer. Det diskuterades en uppföljning av workshopen i form av en gemensam lunch-till-lunch matchmaking/samarbetsmöte med svenska och nederländska företag men denna diskussion gick i stå då personal inom FME bytte arbetsgivare. Kontakter togs då med Holland Circular Hotspot för att hitta alternativ part att jobba med, men dessa rekommenderade fortsatt samarbete med FME (vilket kommit igång igen under september 2020).

I september 2018 deltog RE:Source tillsammans med ca 5 svenska små- och medelstora företag i Circular Innovation week i Oslo. Härvid genomfördes matchmaking där svenska aktörer träffade europeiska aktörer för diskussion om affärs- eller innovationssamarbeten. RE:Source genom Carl Arvid Dahlöf och Johan

Felix deltog här som kontaktförmedlare och försåg europeiska aktörer med kontaktdata för relevanta svenska aktörer. Deltagandet resulterade i ett 10-tal leads, varav minst tre ledde till samverkan, antingen i form av EU-ansökan eller i affärssamverkan.

Indikatorer för cirkulär ekonomi

RE:Source förde under 2018 diskussioner med europeiska parter kring forskning och utveckling av indikatorer för cirkularitet samt för att följa/mäta hur cirkulär ekonomi förs in i samhället och dess effekter. Härvid presenterades Måttet C för Circular Flanders och detta ledde till samarbetsdiskussioner och utbyte mellan Circular Flanders och RISE kring samarbete på området.

Samverkan SIPar

Under hösten 2019 tog RE:Source initiativ till samverkan med övriga samhällsbyggnadsrelaterade SIPar (Viable Cities, Smart Built Environment, InfraSweden, IoT Sverige, och Drive Sweden) inom internationalisering. Skälen till att vi valde just dessa SIPar var att de har liknande utmaningar i sina program (sustainable building, sustainable cities) och dessutom inte hade etablerat sina internationaliseringsstrategier/planer, varför de var öppna för samordning. I januari 2020 inleddes samarbetet genom första samverkansmötet. Därefter har ytterligare tre samverkansmöten genomförts under 2020. Bland de aktiviteter som samverkan resulterat i märks:

- Gemensamt presentationsmaterial framtaget och använt vid möten med Smart City Sweden och Team Sweden Smart City
- Samverkan etablerad med Smart City Sweden, Fossilfritt Sverige, Business Sweden och AI Innovation of Sweden
- Samordnade möten med Vinnova, Formas och Energimyndigheten kring internationella utlysningar, bl a Urban Transformation Capacities
- Stöduttalande till Plusstadsdelar och Världsutställning 2030 i missiv till Regeringskansliet juni 2020 samt debattartikel DN okt 2020
- Identifierat gemensamma internationella samverkanspartners och initiativ att samordna insatser mot

I tillägg har RE:Source etablerat samverkan inom cirkulär upphandling med Viable Cities i ett nordiskt projekt för att stötta små och medelstora kommuner i deras arbete för en hållbar omställning. Detta har initierats 2020 och fortsätter in i 2021.

Myndigheters samverkan

RE:Source har under projektets gång haft regelbundna kontakter och diskussioner med svenska myndigheter, främst Tillväxtverket, Naturvårdsverket, Vinnova, Formas och Energimyndigheten, för att identifiera vilka pågående internationella samarbeten, som myndigheterna är involverade i, som RE:Source skulle kunna dra nytta av. Detta har lett bl a till att kontakten med Nordic Innovation, Holland Circular Hotspots och partnerskapsprogram inom EU stärkts och att RE:Source fått möjlighet att delta i internationell samverkan och påverka europeiska utlysningar.

Internationaliseringsstrategi

Under 2019 utarbetade Programkontoret under ledning av Johan Felix en internationaliseringsstrategi för programmet. Denna utgick ifrån RE:Sources effektlogik och rekommendationer från utvärderingen av etapp 1 för RE:Source och baserades på omvärldsanalyser utförda i olika RE:Source-projekt. Genom interna workshops i programledningen identifierades relevanta/prioriterade nationella och internationella samarbetspartners, aktiviteter och resultat. Därefter utarbetades strategin med ett iterativt arbetssätt, och behandlades bl a vid två programstyrelsemöten. Internationaliseringsstrategin har legat till grund för arbetet inom projektet under 2020.

Slutsatser, nyttiggörande och nästa steg

Projektet har haft en explorativ funktion på det sättet att det har ingått att identifiera och etablera kontakt samt initiera samverkan med viktiga internationella aktörer. Flera aktiviteter som testats har inte fortsatt och lett till kontinuerlig samverkan p g a förändringar hos de parter vi samverkat med eller p g a insikt uppnådd under projektets gång att samverkansaktiviteterna inte haft förutsättningar att bidra till RE:Sources syften. Dock har målen och tillhörande leverabler för projektet kunnat uppnås med framgång.

De slutsatser som dragits av resultaten är:

- Samarbete med de nordiska länderna och Nederländerna/Belgien har visat sig fungera väl och nyckelorganisationer för samverkan har varit Nordic Innovation, Business Finland, Circular Flanders och Holländska ambassaden i Sverige. Dessa parter bör RE:Source fortsätta samarbeta med.
- Under projektets genomförande har flera länder, som t ex Frankrike, Tyskland, och Österrike, kommit att stärka sitt arbete inom cirkulär ekonomi. RE:Source bör regelbundet (ca 1 gg/år) uppdatera sitt urval av prioriterade länder och initiativ att växelverka med.
- Det har fungerat väl att arbeta med överföring av goda exempel från andra länder till Sverige. Det behövs en större insats för att arbeta med överföring av goda exempel från Sverige till andra länder. Samverkan med organisationer, som t ex Smart City Sweden och Business Sweden, vore en möjlig väg att nå ut med svenska goda exempel, men även ökad internationell kommunikation av RE:Source-resultat är väsentlig.
- RE:Source bör fortsätta att bevaka och ta till vara nyttor med de goda exempel som samverkan relaterat till, dvs Green Deals, Cirkulära affärsmodeller och ekosystem och Cirkulär upphandling. RE:Source bör om möjligt säkerställa aktiviteter och kommunikation kring dessa även efter 2020.
- Det finns stora synergieffekter med att samordna RE:Sources internationaliseringsaktiviteter med andra SIPar. Men det kräver en dedikerad insats (resurser) från SIParna.

- Med den erfarenhet som RE:Source förvärvat genom projektet bör de internationella samverkansaktiviteterna framöver fokuseras till ett mindre antal som fördjupas och leder till faktiskt nyttiggörande/tydligare impact och bidrag till effektlogikens uppfyllande.

Vår slutsats är även att resultaten har goda förutsättningar att bidra till effekterna:

- Ökad kunskap om RE:Source hos internationella aktörer och om internationella exempel i Sverige
- Ökad samverkan och erfarenhetsöverföring mellan Sverige och EU

Resultaten från AP3 har tagits och kommer tas vidare av programkontoret för att ligga till grund för det vidare internationaliseringsarbetet (2021 och framåt) inom RE:Source.

Publikationslista

1. Green Deals – Ett nederländskt initiativ för grön tillväxt, Gunnar Fredriksson Miljöutredningar, 2019 <https://resource-sip.se/kortrapport-om-green-deals/>
2. Konferensrapport – Johan Felix, World Resources Forum, 25-26 februari, 2019.
3. Vad och hur Sverige kan lära av Green Deals för cirkulär upphandling? RE:Source rapport, Gunnar Fredriksson Miljöutredningar, december 2019.
4. Nordic Circular Initiative; RE:Source Report on workshop series and reflections on content, Björn Johansson, januari 2020
5. Strategi för internationalisering 2019-2021, RE:Source, 2019-11-15.

Projektkommunikation

1. Green Deals Workshop Stockholm, 18 september 2018, <https://www.netherlandsandyou.nl/latest-news/news/2018/09/21/green-deal-workshop-in-sweden> och <https://resource-sip.se/resource-och-nederlandernas-ambassad-arrangerade-workshop-om-green-deals/>
2. RE:Sources session i Almedalen 1 juli 2019, <https://program.almedalsveckan.info/event/user-view/55951> och <https://resource-sip.se/resource-almédalen-2019/>
3. Workshops om internationalisering vid RE:Source-dagen 2018 resp 2019

För övrigt har information kring projektet huvudsakligen spridits via RE:Sources hemsidan och nyhetsbrev.

Referenser

1. Strategier för cirkulär ekonomi, Gunnar Fredriksson Miljöutredningar, december 2017.
2. Major Circular Economy Networks in Europe, Institut National de L'Économie Circulaire, April 2020, <https://institut-economie-circulaire.fr/wp-content/uploads/2020/03/majorcirculareconomynetworks.pdf>
3. Circular economy strategies and roadmaps in Europe: Identifying synergies and the potential for cooperation and alliance building, European Economic and Social Committee, ISBN 978-92-830-4532-8, 2019
<https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/qe-01-19-425-en-n.pdf>

Bilagor

- Administrativ bilaga – skickas separat till Energimyndigheten